

anècdotes

antoni artigues
2012

EN PERE JOAN MARTORELL

Els germans Martorell fan una festa d'aniversari a La Real, amb familiars, amics i veïns.

Hi conviden gent propera, a cantar una cançó, a fer un glosat, a dir un poema.

En Pere em telefona --per què no véns a dir aquell poema que em feres de les xeremies elèctriques a una trobada de Sa Pobla?

Si me dices ven lo de jo todo..., diu la cançó.

El claustre de La Real està estibat, hem menjat trempó, una sobrassada ben bona i una ensaïmada d'àngels.

Puig a l'escenari, tota aqueixa gent, ja pujadeta d'edat, i dic:

--Bé, ara vos confessaré un secret, a mi, els germans Martorell sempre m'han fet enravenar! Quan vaig veure en Pere amb unes xeremies elèctriques vaig dir --vatuadéu, això va a tota. Encara els catalans serem independents abans que els bascos.

I aquí em pos al cap, mig torta, una txapela en tota. Gora, gora!

Dic que el poema és un poema dionisiac en to menor per a en Pere de Son Roca. I dic que és un acròstic, és a dir que si llegim verticalment la primera lletra de cada vers diu: *Xeremies elèctriques flabiol i tamborí.*

I trec un bloquet groc d'aquests tan petits, per apuntar-hi coses, i vaig dient el poema. A cada fullet del bloc, un vers. I així com dic cada vers, l'arranc i el tir a la gent:

Xones

Escrots

Raves

Enravenades

Mames i mamades

Ignicions

Espermes i enculades

Sucs

(Enrampades

Lluminoses

Estremiments

Corregudes

Trompes

Roncs

Imantacions

Queixalades

Udols

Estrips

Solmitzacions)

Figues
Lleterades
Astringències
Barrinades
I gallets
Orificis
Líquids

I papallones de Venus

Testicles
Adrenalina
Mugrons
Bosses
Orgasmes
Rues
Idil.lis

EL BATLE DE PORTO PETRO

Agaf el bot i me'n vaig amb un bon llibre al caló de les pedretes.
Si no hi ha ningú que em vegi, m'assec dins el bot en pilotes i em pos a llegir.
I si m'emocion amb el que llegesc, com que d'assegut la pell de la panxa fa plecs, qued com un tigre, amb ratlles horitzontals negres i blanques de la tiula als pits.

Aquest dia, hi ha dos llaüts, el del batle de Porto Petro i el de dos madrilenys o el que siguin.
Estam propet i jo sent el que diuen. Se'n va el batle i un madrileny diu a l'altre:
--Este es el alcalde de Porto Petro. Si necesitas algo le invitas a cenar con un buen vino y te hará lo que sea.

I moc la barca un poc més enfora.

EN MIQUEL BARCELÓ

Si era vera que hi havia déu, a mi és el que més m'interessava d'aquest món.
I pobre de mi me n'entr al seminari.
Un cop convingut que déu som nosaltres i tot el que viu o roda, me'n vaig.
D'allà ens coneixem en Miquel i jo.
Un vespre, tornant al seminari, amb el corredor a les fosques, fot de cap contra l'una i l'altra soca. I ell, que és el nostre infermer, i en sap més o manco

com jo quan vaig fer la mili a la creu roja, em posa un poc de mercromina, a un tall damunt la cella que necessita no sé quants de punts. Encara tenc sa merxa.

Al seminari hi ha un cor que canta a la Seu. Fan un càsting per entrar-hi, i jo qued defora. El seminari es va buidant, i ja sense càsting entr a la coral.

El primer dia, el director, atura l'assaig perquè sent qualcú que no afina, i som jo.

A mi m'agrada aquest trull, i trob tot d'una una estratègia. Cant que no em sent ni jo. I així un parell d'anys som cantant en playback d'una coral.

N'Andreu Amer, un altre company del seminari, estima la faràndula i la gent. Feim un duo de pallassos.

Ho anam a fer a Betlem i a Natzaret, que són presons de nins abandonats.

Ell ho fa tot, guió, direcció, pallasso llest... Jo som el pallasso beneit. I m'agrada.

Passen anys, i en Miquel ja és capellà i el destinen a l'Alqueria Blanca.

En Miquel està més satisfet que unes pasqües. El seu poble, S'Horta, a quatre quilòmetres, la gent de l'Alqueria que sempre ha estimat els capellans, i n'hi ha hagut cada un...

En Miquel es du molt bé amb tothom. Mou els joves. Se'n puja corrent amb calçons curts i el ca rater darrera darrera a Consolació... I al mateix temps és molt liturgista i creu la feina que fa.

Un dia, un senyor li diu que vol que casi la seva filla a la seva capella de la seva possessió.

En Miquel li demana si a la seva possessió on vol casar la seva filla, hi ha la seva capella beneïda, així com manen els cànons.

La resposta del senyor és negativa, i la d'en Miquel també. I el senyor li diu: --Te'n recordaràs de jo.

Al cap de poc temps traslladen en Miquel de l'Alqueria a Son Carrió.

Vaig amb en Delfí al seu comiat a tocar les xeremies i encara el veig que parteix plorant.

N'Àngel Terron diu:

Sempre ens cal escollir entre la dignitat i la conveniència.

EN MASSIP

És el director de l'Escola de Magisteri quan hi entr.

I ho és un bon grapat d'anys. Llavors, com que depenem de la Universitat de Barcelona, i Magisteri és una illa a part, no tenim ningú més amunt que tengui interès a controlar-nos.

L'amo val més tenir-lo enfora.

I vistes les alternatives que hi ha a l'Escola, en Massip ja ens va bé, com a director.

En Massip és un artista en tots els sentits. Maneja la gent com vol. I pinta quadres.

Que ha d'anar a Roma a fer una exposició, agafa el conserge de l'escola perquè li faci de massip, i l'escola queda amb el conserge exguardiacivil que només mou un dit per demanar un cigarret al primer que passa, i que mai surt de la garita.

I anar tirant.

Amb una paraula, que en Massip és artista, comunista i anticlerical.
Què més vols?

Passen anys, i en Massip se'n va a Madrid.
A cadascú l'estira lo seu.

Al cap de dos o tres anys d'haver-se'n anat em convida a una exposició que fa a Palma.

Ens abraçam, --cuanto tiempo sin verte, --et veig molt curro, etc.

Llavors li dic:

--Vatua déu, Massip, m'ha passat una cosa que no em pensava mai que em passàs.

--¿?

--T'he enyorat. Sí, perquè tu estaves loco, i ara pegaves aquí i suara allà. I aquestes monges que comanden ara sempre peguen per allà mateix: pedagogia i més pedagogia, i beatúria a rompre.

Un dia, en Massip m'amolla:

--Yo a todos los mallorquines los entiendo, pero a ti a veces me cuesta.

--Pardal! Perquè som s'únic que te parl en català.

FLAIXOS

Nesc a la casa on visc.

La padrina de Felanitx, sorda del grip de devers l'any desset, és com en Van Gal, todo negativo. I m'hi fan anar uns quants dies cada any. Sort de la meva padrina jove, que és un encant.

La padrina de l'Alqueria, els veïns diuen que la senten riure de ca seva. Diumenges de tot l'any i totes les vacances som amb ella a l'Alqueria o a Porto Petro, i si ma mare diu ara quedareu tots sols amb la padrina, és una festa. Diu --sempre s'acaba el butà quan faig el dinar. Un dia a Porto Petro seu a la fresca al balancí, i quan seu al balancí li hem de donar el braç perquè s'aixequi, passa un home i diu --vatuadell madona, que encara sou viva! Ella pega bot del balancí i s'hi planta davant, --que vol dir si som viva! Un altre dia sent una sirena: --què ha passat, qui era??? --un francès des càmping que s'ha tirat de cap a la mar i el s'ha obert. --aaaaaa!

Ma mareta, na Sebastiana de Son Llorenç, abans de la guerra toca peces de moda al piano, *La santa espina, Al Uruguai...*, fa teatre, *Joana d'Arc* per exemple, llegeix *El conde de Montecristo*, és una de les primeres dones de Mallorca a conduir cotxe... Passada la guerra, a fi de procrear, es veu limitada a torçar culs. Sort que canta al cor de Santa Eulàlia. Quan tinc el grip em conta rondalles al capçal del llit. I em diu: --En Toni, en Toni estim jo / de les quatre parts del cor / en Toni en té tres i mitja. I el germà diu --en Toni sols no en té mitja.

Mon pare, en Toni Claret, és la bonhomia en persona. Quan treu el geni són focs d'encenalls que no fan mal a ningú. Mai ens diu cap aquí cap allà, tothom pren per on vol, i a cada fill li alaba les gràcies, que tothom en té.

L'altre dia em trob en Ferrando, tota la vida professor de Sant Francesc, el tenia de geografia. Em canta les excel·lències del col·legi. Li retrec les pallisses i el ritual del director de torturar cada mes els suspesos amb pessigades a l'interior de la cuixa, i anam en calçons curts. Diu en Ferrando tot orgullós: --És que el director volia que els seus alumnes fossin els millors de Mallorca i per això aplicava el mètode alemany, dels nazis. Això arriba a dir en Ferrando el 2010 amb una enravenada considerable.

Un dia a l'estiu a Porto Petro feim un concurs de fer-nos palles i a veure qui tira la lleterada més enfora. Porto Petro és el nostre paradís. Trescar, nedar, jugar... Quan munten el càmping dels francesos hi anam a ballar: allons a la plage a voir la lune, i etcètera.

Un frare jove, fra Vidal, vital, organitza classes voluntàries de català fora d'horari per als de batxiller: som cinc, un dels quals en Pep Albertí, i quan acabam la classe anam a veure exposicions i recitals i presentacions, a beure vi, a llegir poesia, i qualque dia a fer una volta pel carrer del Socors.

A l'Estudi General Lul·lià ens trobam amb en Majoral. Després de tot un horabaixa de xerrar, fa més de quaranta anys, encara xerram.

Els dissabtes a vespre, per les rambles de Barcelona, tocant les xeremies, arreplegam tota la mallorquinada i anam devers el carrer Avinyó a fer ribeiros i tancs de cervesa a la Plaça Reial, i un dia una dutxa d'aigua d'un balcó emprenyat damunt el cap i les xeremies.

Conec na Marta, amor a primera vista. Quedam per anar a Montserrat, justament, i tornant, a ca nostra, ens coneixem.

La puta mili, a la Creu Roja. Una temporada a Palma Nova i de company un gitano de divuit anys que ja té fills. Tot lo dia, tots dos, sense fer res a no ser traginar qualque mort o un beneit que s'ha enrevoltillat la fluixa al dit i ve que les dues parts del dit s'aguanten només per un fil de pell. No record què nom el meu company, però fa poc el trob a la parada del mercadet dels dissabtes de

les Avingudes i diu: --Toni, que passa que no te vejo, me creia que te habian metido en el trullo. El que més m'agrada de dur ambulància és passar els semàfors en vermell.

Fer classes a Magisteri, el regal que esper després de fer uns anys quatre classes a acadèmies de llengües, de fer tocar la flauta a al·lots de nou anys i cosetes d'aquestes. A Magisteri són anys de pintades i d'enravenada col·lectiva: guapo, guapo!

Fotut, fotut. Ve la metgessa i em recepta vitamines. Per anar a pixar na Marta m'ha d'aixecar de mal que tenc. Torna la metgessa i un gripot. Dic a mon pare --veig la mort que ve, du'm a la clínica. Un mes entubat i etcètera i quan en surt el metge em diu --quan entraves no sabia per quina porta sortiries.

Mai no he estat tan content de fer anys: trenta.

Vaig a comprar roba alegre i veig el món i la vida i la gent i jo més guapos.

EN SERAFÍ

Coman *La vida pornogràfica de Jesucrist. Boixar porcs*, del Taller Llunàtic, per a la biblioteca de Magisteri.

I hi ha una bibliotecària com a de l'Opus, o de l'Opus directament. I sé per l'ajudanta que no el vol posar als prestatges.

Un dia agaf en Serafí, alumne d'en Majoral i que fa teatre amb jo, li pos una barretina que hi ha per allà de qualque muntatge, li don una fitxa de la biblioteca amb les dades del llibre. Llavors les biblioteques encara no funcionaven com les caixes dels súpers.

Se n'entra a la biblioteca, amb el paper a la mà, com si anàs a entregar una instància, amb la barretina posada.

Nosaltres, que guaitam per una retxillera de la porta ens esbutzam de riure.

Tots els que hi ha a la biblioteca girats cap a en Serafí amb la barretina, que dóna el paper a la bibliotecària amb cara de póker.

Aquella dona, quan ho llegeix, posa una cara com si li haguessin clavat qualque cosa per darrera.

I al cap d'una estona, surt en Serafí amb el llibre, tot gojós.

N'ENCARNA VIÑAS

Arran d'uns actes que a Magisteri dedicam a n'Encarna Viñas i al seu entorn, conversam llargament amb ella, de son pare, de quan ella feia teatre a Magisteri...

A mon pare el depuraren.

Vàrem tenir un registre aquí. Va venir un oficial amb una sèrie de falangistes.

Un d'ells era en Gafim, un dels falangistes va esser en Gafim, sí, a mi em va apuntar amb una pistola. Me'n recordaré tota la vida. Jugaven a fer de... Però qualsevol els dóna una pistola a aquesta gent.

Les denúncies eren anònimes i segons ens va dir l'oficial l'havien denunciat d'escoltar ràdio Barcelona, l'escoltava tothom, eh!; devia esser qualque veïnat, suposam. Ho varen regirar tot.

La porada que passàrem..., perquè molts se n'anaven i no tornaven, ja no els veies pus.

N'Encarna també ens explica el sentit dels muntatges teatrals que fa a Magisteri:

Tots els que creim que en qualsevol treball docent importa molt més l'educació, la formació, que no la instrucció rònega, atribuïm gran importància a les tasques circumescolars. Aquestes activitats poden donar unes vivències i posar patents unes capacitats d'acció.

És clar que, des del punt de vista de l'art escènic, els nostres muntatges tenen moltes deficiències; però cal recordar que els intèrprets són alumnes d'un centre docent, que no són professionals, ni tan sols afeccionats, i que no han rebut una formació teatral profunda. De fet, el nostre teatre només és una part de la seva formació pedagògica.

Al capdavant, el que més importa és el "fer" que aquestes representacions suposen. I pot ser el que en definitiva compta no és el resultat, sinó la tasca col·lectiva, l'esforç i l'entusiasme que ja són, per ells mateixos, una lliçó de pedagogia".

Com diu en Jaume Arnella: anar-li fotent.

EN MERAVELL

Quan entr en l'ordinador, pens he tornat un jovenet, quina potència! Passar de la màquina d'escriure a l'ordinador: quina passa de gegant!

Això és el que li passa a en Miquel Bauçà. Els seus anys d'eremitatge errant li donen una potència mental i poètica mala de posar en ordre, i apareix l'ordinador, una eina capaç de canalitzar tot aquest doll. Pot abocar tot el seu cabal a raig, i la màquina ho ordena tot com ell vol. Diu:

*DESPRÉS DE L'ORDINADOR,
ve una bona paperera,
ben plantada, avinent.
Són les dues eines bàsiques.*

Li escric per si vol venir a la presentació d'*El canvi*. Ell m'envia més de cent pàgines d'un inèdit, *Els estats de connivència*, amb una carta adjunta que diu:

Antoni,

Ara estic treballant en aquest text. I hi estic compromès de tal manera que és inimaginable qualsevol defecció, excursió, etc.

El que és segur és que no podré traslladar-me a Ciutat.

En principi, el que t'adjunto és només un deu per cent del que serà, tot aplicant a aquest nucli la tècnica de l'expansió interna, que em van ensenyar en Llorenç Moià i en Tomeu Fiol, durant els meus anys d'aprenentatge, obviant-me els efectes devastadors del patró dels nostres enemics, del dels alemanys i, sobretot, del dels parisencs. Sembla mentida, però és així.

Un cop acabada aquesta feina, començaré a corregir EL CANVI, cosa que fou impossible en el moment de la publicació. I és llàstima, car aquest llibre com els ESTATS, tenen una voluntat doctrinal, fixativa i correctiva, tan abrandada com la del Ramon Llull. És a dir: tot el contrari dels castells focs o les bromes visuals.

Una abraçada.

Feim un parell de muntatges amb la poesia d'en Miquel Bauçà: *La independència dels Països Catalans, una bella història* i *Caminar i riure molt*; n'Aina n'és un poc el motor, en Bauçà l'atrapa.

També feim un recital Bauçà a l'Escola d'Estiu que fan els mestres cada any. Ho titulam amb un dels versos d'en Bauçà, tots sobre l'educació: *La pedagogia actual: una fètida muntanya d'escombraries*. I vengà bufetades i adesiara tocs de saxo.

Quan acabam un dels mestres diu:

--Si això ho arribau a fer el primer dia, jo ja hauria partit cap a ca nostra.

EN BROSSA

L'any que en Bauçà publica *El Canvi*, internet a tota, canvi de segle, és el vintè aniversari de la Universitat. Proposam d'instal·lar un poema objecte de Joan Brossa al Campus.

Brossa fa la *Moscafera* i tria el lloc on ha d'anar: just davant el rectorat. Quan presenta la maqueta li demanen per què ha triat aquest lloc: --perquè les mosques van a la merda. El rector diu: --no vull la mosca aquí davant. I en Brossa: --o va on he dit, o no vinc a la inauguració.

A la inauguració li demanen què significa la *Moscafera*, i en Brossa diu: --la pedra irregular és el caos de l'univers i de la humanitat i la mosca, de dret cap amunt, és la universitat que posa ordre en aquest caos. El rector fa un alè i diu a l'orella del que té devora: --ara ja m'agrada aquesta mosca.

Bé, potser les dues interpretacions que fa en Brossa de la *Moscafera* són bones.

Feim uns stripteases d'en Brossa a la Fundació Miró de Barcelona i a l'Espai Brossa de Barcelona, amb molt bones crítiques. Joan-Anton Benach diu: *Està la expresión-explósión anticlerical [...] Y hablando de banderas: la que aparece en El dol es un pretexto, de perenne actualidad, para la jocosa denuncia del pimpante y remozado nacionalismo... español*. I ho diu en castellà, en espanyol i a La Vanguardia.

A ca la padrina de Felanitx n'eren subscriptors, i un cop pegada una ullada, feta en quarts de foli, anava a parar a un ganxo que hi havia devora el forat de l'excusat; i encara en quedava per embolicar, fer els vidres nets i encendre el foc.

La primera vegada que en Brossa ve a Mallorca, sense na Pepa, el duim a ballar a l'Indigo, una cova plena de fum i de marxa; bona vetlada!
També el duc a veure el carrer d'en Brossa.

Quan en Brossa mor, els conserges i els futurs mestres m'aturen per donar-me el condol: hem viscut la seva poesia, el seu teatre, hem sopat amb ell...

Vaig a veure na Pepa i em diu:

Jo crec que en Joan s'ha tirat a posta per l'escala. Ja no passava gust de res, ni d'escriure.

En Brossa conta uns acudits en tota:

Això és un que té una ferreteria, Clavos Martínez, i se'n va a un publicista perquè li faci un bon spot publicitari.

El publicista torna amb l'spot. És una creu amb un santcrist enclavat, i davall diu: Con clavos Martínez no se escapa ni dios.

L'home diu: És un poc fort, jo tenc clients de missa... A veure si ho pots rebaixar un poquet.

Aquell torna amb un spot nou. És una creu sense el santcrist, i davall diu: Con clavos Martínez no se habría escapado.

Un capellà obsessionat perquè li prenen les peres de la perera que té entre la rectoria i l'església. Quan és a la rectoria vigila la perera per la finestra que pega al corral. Quan diu la missa també veu la perera per una finestra, i tot el temps mira de coa d'ull.

Quan alça déu, veu el lladregot que s'enfila a la perera i diu ben fort, alçant l'hòstia:

-Mira-te'l com s'enfila el fill de puta!!!

EN JOAN MIQUEL

Zona zero.
Això és vida!

En Joan Miquel en una cosa és com en Toni Moreta: que qualsevol cosa que faci, la fa bé. No és tothom.

Lórien, birres, i de tant en tant, un acudit.

Aquell que diu:

--Vaja puta món! Tothom va a la seva! Menos jo, que vaig a la meva.

--Tu i jo de què mos coneixem?

--Som germans!

--Sí, sí, però a part d'això?

--A tu què t'agraden, ses rosses o ses morenes?

--Síiii! Síiiii!! Síiiiiiii!!!

--Què és pitjor, la ignorància o la indiferència?

--Ni ho sé, ni m'importa.

--Ja pots anar a ca teva que es veinat s'està follant sa teva dona. Se l'està follant! follant!! follant!!!

Quan torna:

--Què, era vera o no?

--Se l'està follant. Però no follant! follant!! follant!!!

Un que entra a un bar, i el cambrer li diu:

--Què vol?

Diu:

--Vull que sa meva dona m'estimi, que es meus fills em creguin...

I el cambrer:

--No, no, que què desitja?

--Desig sa pau universal, menjar i alegria per a tothom...

El cambrer:

--No, no, que què vol prendre?

Aquell diu:

--Ah, i què hi ha?

I el cambrer respon:

--Ja ho veu, per aquí fent feina.

Dos sords:

--Mira aquella rossa.

--Que dius, que és coixa?

--I jo que sé, si boixa o no boixa.

Un que entra tot remolest a un bar, i diu:

--Un café, mecagoendiós!

I el cambrer li diu:

--Solo?

I aquell respon:

--Y en su puta madre.

Això és un que fa un treball de camp sobre poesia, i va a un poble i diu a un:

--Aquí que tal la poesía.

Diu:

--Mu má, la poicía, to el dia poniendo multa, que no se pué aparcá ni ná.

Va a un altre:

--Aquí que tal la poesía.
Diu:
--Fataaaa, la poicía, to er dia molettando a lo gitano. Tirando la casuxa de son banya, eso payo de la poicía....
I pensa, hauré de canviar de pregunta, i al proper que troba li diu:
--Usté sabe algun poema.
I aquell tot rabent diu:
--Aquí el único pobema é la poicía!

EN GUILLEM D'EFAK

En Balutxo fa una *Balada de Guillem d'Efak* i hi llegesc: *El mes de març del 1965 trobem un anunci al Daily Bulletin: 'Recital of Majorcan songs by the singer Guillem d'Efak accompanied on the piano and guitar, in the Hotel Jaime I at 7,30 p.m.'*

Idò en aquest recital de 1965 jo hi som, amb 15 anyets. Hi vaig amb en Pep Albertí.

Ja em diràs tu, en aquell ambient de reprimits veure aquell bergant de 35 anys amb aqueixa potència que canta tot fatxada:

*Jo era el xiulet del barri
jo era el verro d'Eivissa,
per endur-me'n una al·lota
me bastava fer sa mitja.
I ara em veniu amb trobos
i me llevau sa pell,
si jo he nat en temps de magranes
com el dimoni cucarell.*

I també canta tot tendre:

*Encara que pensis
que te trobes sol
les estrelles resen
per dar-te consol.*

I històries d'amor i de repressió com la *Balada d'en Jordi Roca*:

*Mai més no et podré dir:
'T'estim, t'estim, t'estim...'
perquè demà en aquestes hores
m'hauran donat garrot.*

En una paraula, que amb aquell recital em convertesc en el fan number uan d'en Guillem d'Efak.

I single que surt, single que roda i roda al tocadiscos.

Dos anys després torna a Mallorca i fa un recital al Palau de la Premsa, i jo, com un clau. I vengua aquelles lletres tan bones:

*I sense els teus els llavis tenc
desenfeinats i escèptics
i per això els faig fumar.*

Un dia, baixant d'Algaida amb n'Ovidi Montllor, que estimava molt en Guillem, escoltam *Nit d'insomni*:

*Els amors que fins ara hem cregut
que eren font de la vida
fan olor de corona marcida
quan anau a l'acompanyament.
Avui vespre és l'enterrament
dels amors.*

I n'Ovidi rient diu: --Aquest Guillem...

Sí, té cançons tristes, però sempre amb una gran vitalitat.
I no perd mai l'humor i la ironia.

El vaig a veure a la clínica Verge de Lluc i me'l trob allà ajagut, fumant, i dic:

--Vatua déu, Guillem, o fumes?

--Ja me deixen fumar. I beure, si volgués, però amb totes ses pastilles que em donen, si begués, veus aquella finestra: sortiria volant.

I em diu:

--Ara ha vengut sa psicòloga. I no hi ha res que m'emprenyi més que et fotin sa soledat i no et facin companyia.

He continuat essent fan de'n Guillem d'Efak tota la vida.

Li demanam un guió de titelles i escriu *Fum fam fems*.

Muntam *Rondalla de rondalles*.

El Col·legi de Pràctiques munta *El dimoni cucarell...*

El dimoni cucarell és un personatge entranyable per a Guillem d'Efak. Ja surt a la cançó *Adéu Andreu*, en fa aquesta obreta de teatre per a al·lots, i al pregó de Carnaval a la revista *Lavativa*, és qui increpa els polítics:

*Amb tota sa meva ciènci',
una cosa vos puc dir:
si em deixau comandar a mi
no hi trobareu diferenci'.
Prometré i prometré
perquè prometre no obliga.
Quan es vostro vot tendré
a tots vos fará sa figa.*

Fa deu anys que enyoram en Guillem i n'Ovidi i feim el muntatge *Va com vull*. En Biel Torres posa música al poema *El foc*, que mostra el tremp d'en Guillem. És un poema ple de vida.

Després del foc destructor, que ens ve de ponent, tot reviscola:

*Quan s'adonen que és l'alba qui s'acosta
molt lentament comencen a badar-se
les corol·les i els pins per rebre intactes
els colors vius d'aquella nova vida.*

Molt bé, Guillem d'Efak! Dos versos més:
*Ara l'amor me diu que és primavera
i jo m'ho crec. Me'n fot del calendari.*

La poesia d'en Guillem d'Efak és com un conte de primera, i la moral és: sempre endavant i cara alegre. Com la cançó de Bola de Drac: Has d'esser valeeeeeent!

*Si no ens fa acotar el cap
cap violència innoble
-que ho sàpiga qui ho hauria-
tampoc no ho farà el foc.*

Ja gemegarem en ésser morts. Ara a viure amb orgull, dignitat i goig. I els que gemegen: eutanàsia activa. Com diu en Miquel Bauçà:

*--Què he de fer per no plorar?
--El millor és suïcidar-te.
--Però això és massa gros.
--Doncs no ploris, ploramiques.*

Cagontot de victimismes i de vall de llàgrimes en el millor país del món que és el país català.

Visca en Guillem, visca la terra i visquem nosaltres.

EN PALAU

Na Marta és ben capaç de llegir dues o tres hores seguides, amb la moixeta a la falda, tan felices.

Un dia em parla amb entusiasme dels *Poemes de l'alquimista* de Josep Palau i Fabre.

Llegesc això...

Quan el fan doctor de la Universitat dic: --Avui, Dionís entra a formar part del nostre claustre de professors. En Palau és un modernista en tota, sempre té Dionís devora. No pot sofrir el noucentisme que encara impera.

Res, que un cop llegits els poemes em pos amb el teatre.

Un ventall de sensacions, un veure clara la potència del text representat, unes ganes de muntar-ho...

Una de les coses que el neguitegen és que les companyies no el duguin a escena. A mi també em neguiteja que Pedrolo, Brossa, Palau, amb una obra que t'hi cagues, siguin menystinguts, total per fer el que fan moltes de vegades, que sembla *Aquí no hay quien viva*, però sense fer gràcia.

Feim muntages poètics i teatrals amb els futurs mestres, i muntam una obra del cicle de Don Joan, *Esquelet de Don Joan*, una delícia.

I com a complement *L'Alfa Romeo i Julieta*, que és un esquetx de l'eròtica del poder. El mascle es presenta amb un Alfa Romeo nou de trinca, i la femella fa, literalment, l'amor al cotxe mentre el condueix, i quan ell s'hi vol sumar ella li diu tota laxa, --ara no, que estic tota molla...

En Palau, quan ho ha vist, em diu, --l'actriu no té cap bellesa extraordinària, però sap treure tot el potencial del seu cos.

Hi ha una escena en què quan ella entra es besen als morros i ell li obri la porta del cotxe. I als assajos, cada vegada que es besen tot s'atura, fins que jo dic --Miquel, la porta! Queda entabenat. Li diuen en Fly, perquè sempre vola, però quan conta --anit passada en vaig conèixer una i n'hi vaig clavar set, el miren d'una altra manera.

Després feim, en dies consecutius *I la sang se'ns ha tornat quatre vegades vermella*, amb poemes d'en Palau, i *La tràgica història de Miquel Kolhas*, una adaptació al teatre d'una novel·la de Von Kleist, que tracta del sentiment de la justícia.

En Palau hi ve.

Es presenta amb una malaguenya d'una quarentena d'anys, amb uns rínxols d'or fins damunt els mugrons, celles negres i una cara guapa.

La dona s'hi ha presentat perquè certifiqui l'autenticitat d'un Picasso que té.

Ell li diu que és apòcrif, però ja l'ha anada grumejant.

I ella li proposa de tenir un fill amb ell.

L'home s'acollona.

El seu fill és la Fundació Palau Picasso.

Aleshores encara no la té i va loco cercant espònsors.

Cerca una dona que al mateix temps li sigui amant i l'ajudi a preparar-ho tot per a la Fundació.

Ho proposa a una futura mestra, que li fa molt de cas perquè l'admira. Quan ella ho sent es posa esquena paret i urpes tretes.

Sempre ha estat un dandi i un Casanova, però a unes memòries diu: *La meva vida amorosa, sexual i eròtica ha estat un desastre: així com sona.*

Quin enamoradís.

Totes m'estimen a mi

i jo les estimo totes.

Està tres dies per Mallorca. En Majoral prepara una visita guapa a Randa, que és una petició d'en Palau, gran fan d'en Ramon Llull, sobretot d'*Amic e amat*.

Un dia deim de dinar a l'hostal prop del castell d'Alaró, i mentre anam cap allà, amb la serra just davant, ell:

*Verdegen encara aquells camps
i duren aquelles arbredes
i damunt del mateix atzur
es retallen les meves muntanyes.*

Sap mils de versos de memòria. Diu que quan va partir cap a França per fugir de la mare i de l'ambient de postguerra es va endur els poemes de l'alquimista escrits, però també els sabia de cor, per si li prenien els papers.

Anant cap a Alaró, a un pont veim una pintada que diu *Independència*, i quan veim passar qualcú li demanam que ens hi retrati davant.

Al recital poètic dels futurs mestres, una que recita *Balada* queda travada. En Palau és sord, però sap llegir els llavis i segueix bé el recital, o com molts de sords només sent el que vol, i des de la primera fila del públic li dona el peu xiuxiuejant: --*La noia que em roba el cor*. I ella acaba tota orgullosa.

A ca nostra quan em senten cridant pel telefon en Francesc diu: --En Palau!

També muntam, és que té un teatre en tota, *Avui Romeo i Julieta*, *La caverna*, *Príncep de les tenebres* i *La confessió*.

La confessió és una dona que es confessa amb el capellà amb qui quan li dona la comunió creuen mirades fulminants, als ulls i als pits d'ella. És una orgia dins un confessionari, on no hi falta res: boca, fava, figa, cul...

En Palau diu, això és el que jo hauria fet si hagués estat capellà.

Representam *La confessió* a Binissalem, amb un públic on abunden les parelles de devers cinquanta anys que vénen a veure la comèdia. Feim una representació en pla bèstia: un confessionari de bon de veres, enfocat cap al públic que veu els ous del capellà i la pentafena de la feligresa, sense contemplacions, i vengam trup-u-trup, i el confessionari vengam nyec-e-nyec. Quan acaba l'obra no senten ni una mosca.

I un, quan s'aixeca, diu: --Sort que els feien forts, es confessionaris!

Ens feim amics, en Palau i jo.

Un parell de vegades l'any que vaig a Barcelona, dinam plegats.

Xerram i reim.

Un dia em diu --estic enfadat amb vós. --I què ha estat. --Sé que heu vingut a Barcelona i no m'heu dit res.

I jo de cada vegada l'estim més.

Fa anys vaig escriure un grapat de poemes, i un dia dic ara els mostraré a en Palau a veure què hi diu.

I m'envia aquesta carta.

Amic Antoni Artigues:

He llegit un parell de vegades els versos que em vàreu enviar. No crec que la seva publicació em fes créixer l'estima i l'admiració que tinc pel gran agitador espiritual [tatxa espiritual i escriu cultural] de Mallorca que és el meu amic Antoni Artigues.

Us abraço cordiament.

Si això no és guapo...!

NA BLANCA LLUM

*I vaig bufar, i l'eternitat prengué la forma de les onades,
prengué el seu so, la seva olor, el seu color,
llur moviment de terra mar,
la seva veu sempre antiquíssima,
de cada dia, de cada sol.*

Quina dona.

Quan he llegit el seu primer poema, *La cabra que hi havia*, he sentit totes les forces tel·lúriques, del matriarcat, i de tot plegat.

Font de vida!

Ara llegesc els grecs, són just suaquí.

I m'han duit a pensar en això del matriarcat.

I jo, cap enrera cap enrera pensant en l'home sapiens:

100.000 anys, llenguatge, que ho dispara tot.

40.000 anys, o cinquanta mil, art figuratiu, animals, caceres, i un poc més cap aquí, estatuets femenines i figures i copinyes de vulves.

10.000 anys, agricultura, i poc després ramaderia. El moix domestica l'home. Ceràmica, metalls, cases d'adob. I les escultures són de deesses mare, ben afavorides. A les coves, danses rituals de clar simbolisme matriarcal, amb castracions incloses. En Robert de les Graves diu que *Un vertader poema és necessàriament una invocació de la Deessa Blanca, o Musa, la Mare de Tota Vida, l'antic poder del terror i la luxúria, l'aranya o l'abella reina l'abraç de la qual significa la mort.*

5.000 anys, escriptura i 3.000 anys, escriptura alfabètica. El patriarcat va afirmant el matricidi de la deessa lluna. Al temps d'Aristòfanes encara se'n parla, i fort: Antígona és la dona que s'oposa a la llei dels homes, Electra és la recuperació del matriarcat i el posterior sacrifici de la dona. Els jueus han inventat el monoteisme: l'únic déu és el nostre, i és mascle, i tothom s'hi ha de sotmetre. Jueus, cristians i musulmans, amb sos collons d'un poden penjar s'altre, i encara hi són.

200 anys, indústria.

20 anys, internet i tota la pesca.

Ja ho veus: això va disparat.

Amb na Mercè duim poetes a la classe dels futurs mestres.

I na Blanca ja ha agafat l'avió per dir poemes a seixanta bergants d'Educació Física.

Quan sortim a encendre el cigarret na Blanca em fa un elogi:

--Es veu que t'agrada la feina que fas.

N'Angelina quan havia de triar itinerari de batxiller, i per això pensava més envant, em diu:

--Jo vull ésser com tu: que sempre fas el que t'agrada.

--Sí, sempre m'agrada el que faig.

Aquest estiu, mentre en Cordella em pinta, no param de xerrar de poesia. Que si el cervellet somniador d'en Miquel Bauçà, el sensual-panteista Blai Bonet, l'amor intransitiu d'en Joan Vinyoli. En Miquel enyora les llargues xerrades amb n'Andreu Vidal. També hi surt el sàtir Josep Palau i Fabre.

Xerram dels poetes que ara enravenen i fan enravenar, en Casasses, i els incontinents, i pedres fogueres, i pèls capells, i cantàrides...

Un dia que anam a veure una cova vulva li duc la cabra de na Blanca, el breviari de n'Emili, la transformació d'en Miquel, la pietat d'en Jaume...

Vaig a la presentació del ginjoler de n'Emili.

Després feim cerveses al Pinzell, amb el Barça a les pantalles, amb en Miquel, el dels rínxols d'atzabeja, i en Jaume, el filòsof de les matances. I de tant en tant n'Àngel.

En Miquel i en Jaume s'engresquen en un tema bauçanià: el llenguatge com a sistema de submissió del cervell i de la realitat, que ho fixa tot d'una manera única.

En Jaume diu que ell no hi veu eixida, a diferència d'en Meravell que la veu en els somnis.

En Miquel ja hi és, i diu --Jaume, n'hem de parlar un dia a Búger. Encara ens colgarem plegats, tu i jo.

--Ha acabat. El Barça ha guanyat.

--Qui vol una seca?

I na Blanca va dient...

*que no vol déus descarregant
sa font elèctrica i gegant.*

EN TONI MORETA

Quan som a Barcelona amb en Majoral, que comença a cantar, un dia en Toni Rei diu --sempre he tengut ganes de tocar el flabiol. I jo li dic --i jo les xeremies.

I ja bufam com locos. Anam a Sencelles a veure els Llargos, pastors com tots els xeremiers d'aleshores, i enregistram una casset i aprenem les tocades.

Quan tornam a Mallorca, amb una toquera rabiosa, qualche diumenge anam a Algaida o a Montuiri, o pobles del voltant, i ens posam a tocar pels carrers, i tot són capets que surten: --Quina festa és?

També entram a qualche bar a fer una seca.

Llavors no passàvem pena. No hi havia rotondes amb pistoles.

En Toni Rei, quin filòsof.

Un dia el veim amb el cap abocat a la taula amb les mans fent cassoleta a qualque cosa i el nas ficat allà dins. I és que ensuma un cendrer ple de lloques i diu: --Aaaahhhh! L'home ha deixat el fumar fa poc.

Un dia, tots conversam i ell pensa, recolzat al pinte de la xemeneia. I cop en sec diu:

--És sa conversa de ses dones lo que fa rodar el món.

A Santanyí, en Toni Moreta toca el flabiol amb l'amo en Joan Pubil de Ses Salines, més gran que ell, i que comença a perdre el buf.

Em diu per fer colla amb ell. Anam a festes dels voltants un bon grapat d'anys.

Una vegada em du a tocar a un hotel a Cala Figuera. Li dic no m'ha agradat gaire, i no hi tornam.

Quan jo era al·lot el dia de sant Roc a l'Alqueria Blanca, l'amo en Joan Pubil em despertava amb les xeremies. I d'aquí em vénen ganes de tocar-les, per despertar la gent.

Quan anava a veure qualque xeremier ja no hi havia pressa, el sis-cents que menava, tenia bé temps de refredar, i això que aquell sis-cents agafava unes encalentes de cavallet jove.

I el xeremier que anava a veure, sense haver-li dit que hi anava, deixava el que duia entre mans, agafava les xeremies..., i els veinats i les feines a fer grosses de...

En Moreta és un clot d'arena.

Tocant xeremies i ambient de festa, i encara no has entrat al bar i ja et diuen què vols beure? I ell *un vete*, un veterano sabor, i jo darrera ell amb els xoriguers.

Em conta que ha fet contraban des d'Alger.

També ha duit mercaderia cap a Palma, amb la moto. Quan els civils li donen l'alto, ell accelera a tota i sent xiular les bales per damunt el cap.

És molt caçador.

Fort i no et moguis em vol dur a caçar.

Bé, m'hi present, sense escopeta, pens miraré que fa i em passejaré amb ell. Però ell ja en du una per jo. La'm carrec a l'esquena i cap a la pleta.

Ell diu --ara cercarem un lloc bo. Hi arribam i diu --espera aquí i aguaita.

Al cap de devers una hora ve en Toni i em troba assegut a una pedra.

Diu: --Jo t'enviava els conills cap aquí, que no n'ha passat cap que no he sentit cap tro?

Dic: --Sí, n'ha vengut un, s'ha aturat just davant jo, ben alçat i hi ha estat una bona estona.

Diu: --Anem!

I per amunt com muts.

Al cap d'un temps em diu ara visc molt a una cova, vine i la veuràs.

La cova mira al torrent de la Font de n'Alis, que pega a la platja de S'amarador.

Hi té gelera, llit, menjar i beure, un depòsit d'aigua... Un palau. I hi ha paret amb troncs i canyissades i una porta amb un pany de maleta.

Un altre dia hi vaig amb ell i una al·lota alemanya que es colga amb ell i l'ajuda a passar a màquina una novel·la que té començada.

L'amor arriba, l'amor se'n va. L'alemanya parteix i ja no el senten xerrar més de la novel·la.

En Toni Moreta és un tot terreny: mar i muntanya. Un dels bons tonedors del terme, contraban, flabioler fi, pesca amb una barca de bou a Porto Colom... Pot fer el que li véngui de gust i ho farà bé.

Un dia feim una seca a can March, per variar.

En Toni du un pastor alemany, que jeu als seus peus.

I entra al bar una parella jove de fora poble.

El ca d'en Toni s'aixeca escapat i posa les potes damunt el jove, que fa una cara d'esverat, que quan hi pens encara ric.

En Toni diu: --Tranquil. I el ca es torna a ajeure.

--Què li ha passat al ca?

--Ha ensumat droga.

-I que putes hi fas tu amb un ca que ensuma droga?

--És de la guàrdia civil.

Uep! Xoriguer per endins, i passa d'hora de partir.

No he tornat a sonar amb ell, però un dia ens topam a Porto Petro. Seim tranquils davant la mar i em conta la cosa.

Cansat de fer contraban sap totes les caigudes, rutes, coves, amagatalls...

I es posa a fer de confident de la guàrdia civil.

Ja he dit que era un tot terreny.

--Jo, de sa cova, sent tot es trull que hi ha, un truller, -com diu la cançó Es Far de Ses Salines d'Antònia Font. I sé si són carregaments petits o grossos. Es petits els deix passar, perquè si els aglapíssim a tots s'acabaria es negoci.

--I la gent què diu?

--No veus es cotxe que duc? No puc dur un cotxe nou perquè ja me n'han cremat un parell.

I és que per Santanyí no estan per hòsties, si toques el contraban.

A l'estiu, a Porto Petro sempre veim la mateixa gent. Un estiu falta un personatge a l'entramat. Demanam per ell a ma mare i diu: --És que l'han tancat un parell de mesos a sa presó, però no ha fet res dolent, feia contraban.

A Porto Petro, no fa gaire, un home parteix amb el llaüt a pescar els calamars i no el tornen a veure pus mai més, ni ell ni el llaüt.

M'han dit que en Toni és mort.

Quan vaig a l'Alqueria deman al primer conegut que trob:

--Què ha estat això d'en Toni Moreta?

--L'han trobat mort a sa cova. S'ha mort així com s'havia de morir, tot sol com un ca.

EN DANILU

--En Biel Majoral i jo un dia ens plantam a Cardiff per fer-hi un mes d'anglès.

--I per què voleu aprendre anglès.

--Perquè som dos chomskians d'arrel i volem llegir en directe els seus escrits de llenguatge i d'anarquisme. I per no haver d'anar pel món com analfabets.

--I per què anau a Cardiff a aprendre anglès, si és territori gal·lès?

--Perquè coneixem en Day, que viu a Mallorca i és de Cardiff i ens diu que hi serà. En Day, si ha dinat bé fa uns bons rots agraïts.

En arribar em demanen:

--Què saps d'anglès.

I pens: vàter i whisky.

Aquella ho veu i diu: --Level zero.

El level zero és una classe d'una vintena. La meitat italians, molts de moros, qualche negre i dos catalans.

Els italians... Tenc per mi que vàrem aprendre més italià que anglès. Una cervesa i un poc de conversa i ja seim a taula amb un plat d'spaguettis.

Els professors eren molt trempats. Només hi havia una anglesa-colonialista típica.

Un dia surt al llibre no sé què dels Beatles.

Un iraqià demana qui són aquests Beatles.

Aquí la teacher s'enravena i es fot a riure dient: --No sap qui són els Beatles!.

A mi aquestes brometes no m'agraden i sense sebre anglès, degué davallar l'esperit sant, dic a sa teacher:

--I tu, saps qui és n'Om Kalthoum?

El moro quasi s'alça de la cadira en sentir aquest nom. La teacher queda desconcertada. I satisfet de la resposta dic:

--Doncs mai cap concert dels Beatles ha aplegat tanta generació com un concert de n'Om Kalthoum.

En Day el dia que arribam ens fa la deferència de mostrar-nos els voltants de Cardiff. Muntanyes verdes el mes d'agost, plou cada dia tret de quatre o cinc. Però de cop, clapes, grosses com un camp de futbol, de carbonissa. Després ens du al museu de la mina. Un museu dels horrors, amb fotos de ninets demacrats traginant carretons de carbó i un ambient mal sa.

Per això, quan proposen de fer una excursió com la que ens ha duit a fer en Day, dic una frase que pentura és la primera vegada que es pronuncia en anglès:

--I dont like nature.

El lloc que tenim per estar, molt bé. Són uns apartaments per a estudiants, amb quatre habitacions individuals, una cuineta i una sala menjador comunitaris, i també vàter i bugaderia.

I som només en Biel i jo.

Ajagut al llit llegesc *In cool blood*, però en la versió catalana: *A sang freda*.
Un guster.

Un dia es presenta a l'apartament en Danilu, que li han dit que li toca aquí.

En Danilu, de Mozambic, magre i petit, fumador de Winston, ha vingut a l'estiu per reforçar l'anglès perquè després queda per estudiar apicultura amb una beca del seu govern.

Li mostram els quartos buits i tot lo comunitari, i llavors diu:

--Where are the rules?

I nosaltres vengam a tornar-li a mostrar tot per veure si trobaria les regles. I ell una altra vegada --where are the rules?

Vatuadell, que deu cercar ara aquest. Al final s'explica un poc més, i li deim:

--No rules, here.

EN BLAI BONET

A principis dels setanta, en Biel Majoral, na Coloma Julià i molts més organitzam una campanya per fer classes de català, a l'estiu, a tants de punts de Mallorca com sigui possible.

Jo les faig a l'Alqueria Blanca, amb una vintena d'alumnes de totes les edats. Pens que estaria bé de fer una cloenda del curs amb la presència d'en Blai Bonet, poeta enravenat. És un dels poetes que m'ha acompanyat tota la vida. M'agraden els poetes que viuen poèticament, que canten, que em conviden a cantar.

No l'he vist mai. Em present al carrer de Palma 74 de Santanyí. I em rep amb una calidesa com si ens estimàssim de tota la vida.

El record al puig de Consolació amb una xerrada a favor de la preservació de Mondragó. Sempre a punt per parlar, bellament, tranquil·lament, divinament, fruit de cada paraula, fins i tot returant algunes paraules per donar-los més pes. Diu que mai no ha publicat cap paraula que abans no l'hagi dita de viva veu.

Un dia, em conta ell mateix, el batle Aguiló el convida a fer una conferència a Palma. Ell no condueix i l'han d'anar a cercar. Li envia el cotxe oficial amb el xofer d'uniforme amb aquells botons daurats i la gorra.

Quan ja està a punt de sortir sa mare el crida: --Blai, acosta't que t'he de dir una cosa. En Blai s'hi acosta: --Et tenc dit que no m'agrada que et facis amb sa gent grossa!.

Li preparen un homenatge a Palma, amb la Balanguera inclosa i tots dempeus, i en Blai no hi vol ésser, i diu, al diari: --L'homenatge ja el m'han fet posant el meu nom a l'escola de Santanyí, i no en necessit d'altre.

En Nadal Batle, felanitxer llest com una centella, estima en Blai i organitza, a la universitat, una sèrie d'actes anunciats amb un cartell que grella de Miquel Barceló amb aquell poema on diu: *Tots els que anau contents: / el sol i el meu cor van amb vosaltres.*

La culminació és un inenarrable i màgic recital d'Ovidi Montllor, amb poemes d'en Blai, damunt un empostissat al llac de l'Hort del rei.

Un dels que ve a xerrar diu: --Consolació va en majúscula perquè és un símbol sexual. I vengua Consolació en majúscula per amunt i Consolació en majúscula per avall... En Nadal, de paciència curta, es recargola al seu seient agafant un genoll amb un braç i amb l'altre gratant-se la closca. Al final no pot pus, alça el braç i amb la veu que fa quan acaba la conversa dient *i punt*, diu: -
-Consolació va en majúscules perquè és el puig de Santanyí.

Amb Mag Poesia muntam *Parasceve*, d'en Blai. L'exèrcit invasor entra a una casa i obliga una mare que triï quin dels dos fills vol que afusellin. La feim a diversos llocs. Gent que ha viscut la guerra, surten plorant.

Fa poc Heura Teatre torna a muntar *Parasceve*.
Com a espectador, a primera fila, em cauen les llàgrimes.
I a mi els ulls només se'm solen humitejar amb finals d'amor felïços després de trifulgues diverses.

Casablanca no és el cas, vaja final:

--Sempre ens quedarà París.

No sé si és que recorden *Casablanca*, però ara s'usa que els empresaris fracassats diguin:

--Sempre ens quedarà el Cap Blanc!

I s'hi tiren, a cent per hora, com uns cabrons.

Ahir encara se n'hi va tirar un altre.

Hi ha gent que té coratge!

Bé.

Com diu en Blai:

*Del meu Origen tinc la porta closa,
perquè ca-nostre sigui l'estranger,
com n'és el vol de l'aire de l'alosa.*